

Painos 9968

TOVERITAR

AMERIKAN SUOMALAISTEN TYÖLÄISNAISTEN AXXENKANNATTAJA

ORGAN OF THE FINNISH WORKING WOMEN IN AMERICA

No. 3

Tiistaina, Tammikuun 18 p.—Tuesday, January 18th

1924—Yhdestoista Vuosik.

KAPITALISMI HERODEKSENA

Ettei kapitalismi välitä paljon ihmishengestä, t. s. työläisen hengestä, se on ilmennyt monella muotoa. Tehtaiden invalidit, kaivosten uhrit, suursodan ja kaikkien muiden sotain ruumishekatombit ovat sen kylmaverisiä saavutuksia. Vähemmän raaka ei se liioin ole ollut tuhotessaan lapsia. Tilastot ravintoniukkuuden ja hoidonpuutteen takia varhaisimpina vuosinaan kuolleista lapsista ovat hirvittävät. Suuremmissa, kapitalistisesti edistyneimmässä maissa kuolee vuosittain satojatuhansia lapsia kurjuuteen. Ja varsinkin sodan ja sen seurausten aiheuttama lasten kuolevaisuus on tavaton. Ei vain voittetuissa maissa, vaan myös voittaneissa.

Mihin tilaan kapitalismi saattaa johtaa köyhällistön, siitä on valkokaarti-lais-Unkari jylhästä esimerkkinä. Siellä nousi työväenluokka kapitalismin joukkomurhia ja sen luomaa kaikkiallaista muuta kurjuutta vastaan, mutta se iskettiin maahan, ja kapitalismi otti uudelleen valvoakseen maan onnea ja hyvinvointia. Työväenvalan kimppeun käyneellä lahtarimallilla oli takanaan koko maailman kapitalismi. Oltiin silloin luultu, että tämä olisi kyennyt takaamaan unkarilaisille edes vaatimattomimmat elämän ylläpitöehdot. Mutta näitä ei kuitenkaan ole riittänyt muuta kuin ylemmälle kermakerrokselle, valkoisille suursifvoijille. Varsinainen kansa on jätetty oman onnensa nojaan. Ja varsinkin köyhällistölapsia on tuomittu kuolemaan joukkotain.

Skandinaviassa tätä kirjoittaessa vieraille Budapestin Yhteiskunnallisen Lähetysseuran jäsen rva von Gombos mainitsee Unkarin oloista m. m. seuraavaa: "Unkarissa on tosin ostettavissa sekä elintarpeita että vaatteita, mutta niiden hinnat ovat sellaiset, ettei niitä voi ostaa muut kuin rikkaat. Silava maksaa 100 kruunua, nautanliha 20, vehnäjauhot 22, perunat 3 kruunua kilo. Sukkapaarin hinta on 200 kruunua, kenkärin 1,000, talvipalton 14,000 kruunua. Polttoaineita voivat hankkia vain miljonserit. — Unkarilaiset lapset ovat kärsimyksen runteleimia, keuhkotauti raivoo ankarasti, ja todistukseksi valtion kyvyttömyydestä huolehtia heistä, voidaan mainita, että 4—5 tuhannesta aistivallionesta lapsesta on vain 70:lle voitu varata paikka vastaavissa laitoksissa."

Näin on laita Unkarissa. Mutta suuresti kummempia ei ole tilanne Itävallassa eikä Saksassakaan. Maailmankapitaaliilla ei ole halua eikä varaa huolehtia ihmiskunnan elin-ehdoista ja terveyssuhteista. Se pitää yllä vain omiaan ja valtansa käytyrejä. Työväenluokka harvennetaan, työläislapsia laastaan maan päältä, mikäli ei arvelta heitä tarvittavan. Maailmankapitaaliilla on varaa kustantaa vain pyövelejä, joiden tehtävänä on estää työväenluokkaa pääsemästä elämäniähtelle ja kukistaa työväenhallinta maissa, missä porvariston haudanpartaalle johtamat työläiset ovat ottaneet vallan taatakseen riittävät elämänehdot työläisille, huoltaakseen lapsia. Kuten kukistettiin työläis-Unkari ja kuten on yritetty musertaa Neuvosto-Venäjä.

Paitsi murhaaseita, käyttää maa-

ilmankapitalismi työväen Venäjällä vastaan taistellessaan aseenaan pannelua. Venäjällä kuolevat ihmiset läjittäin nälkään. Venäjällä on vain häitä ja kurjuutta. Vain komissaarit ovat osanneet katsoa eteenpäin. Näin kuuluvat porvarilliset sanomalehdet ja heiltä säestelevät erinäiset "työväen" äänenkannattajat. Ja kuitenkin, kuinka erillaisen kuvan yhtä kaikki tarjoakaan maailmankapitaalinen kolme vuotta saartama ja räikkäämä Neuvosto-Venäjä m. m. lastenhuollon alalla esim. valkoisten paratiisilin, Unkarin verraten.

Venäjällä, siellä ovat lapset kaikki kaikessa. "Lasten terveyden suojeleminen ei Euroopassa missään ole niin huomattavaa paikalla kuin Neuvosto-Venäjällä. Tähän toimeen ei ole vedetty ainostaan lääkäreitä, vaan myös laajat kansanjoukot." "Lasten terveyden suojelelusosasto on asettanut järkkymättömäksi toimintansa periaatteeksi seuraavan määräyksen: ei yksikään sairastava lapsi saa jäädä

ilman kasvatuksellista ohjausta asiaumukaisessa lääkitäpedagogisessa laitoksessa." Ja "dekreetillä 17 p:ltä toukokuuta 1919 määräsi Kansankomissaarien Neuvosto ilmaisen lasten ruokinnan. Valtion huostaan on otettu lasten ruokinta 16 ikävuoteen saakka molemmissa pääkaupungeissa ja kuluttavien kuvernementtien teollisuuskeskuksissa". Tässä muutamia lainauksia N. Semeshkon, terveys-suojeleuksen kansankomissaarin laajasta tätä kysymystä käsittelevästä esityksestä. Ja ettei tässä ole puhe pelkistä hyvistä afkomuksista, käy selville eräästä vieniläisestä ilmoituksesta, jonka mukaan tämän komissaariatn huollossa oli jo vuoden 1919 lopussa kaikkein kauhemman elintarvepuolan aikana 70,000 lasta.

Mutta silti ovat bolshevikit raakalaisia, silti kylvävät he vain kuolemaa ja hävitystä. Ja parhaana liikkuvat kapitalismin Herodekset, jotka itse lopettavat sukupuoitton kokonaisia kansoja ja luokkia. — M. Törma.

Friedrich Engels

Viime marraskuun 28 p:nä, on kuollut 100 vuotta siitä, jolloin yksi maailman kuuluisimmista kirjallijoista ja köyhällistön esitaistelijasta Friedrich Engels syntyi. Hän syntyi Saksassa, Barmenin kaupungissa varakkaan tehtailijan poikana. Hänen vanhempansa omasivat liikemiesominaisuudet, joka tuli nuorelle Friedrichille liian ahtaaksi, katsella maailman tapahtumia vain siltä puolen, jossa kuvastuu vain yksinomaan liikkeen harjoittajan etu.

Englannin Manchesterissa hän opiskeli yliopistossa, oli erittäin lahjakas, mutta erinäisistä syistä lopetti hän opiskelunsa vuotta ennen ylioppilastutkintonsa ja antautui kauppalalle. Kouluajallaan tutki hän erittäin innokkaasti sotilastiedettä, joka oli hänelle sitten tarpeen kirjoittelussaan erinäisiä teoksia ja sanomalehtikirjoituksia. Aikujaan aikoi hän yliopistossa ryhtyä talousoppia tutkimaan ja kävi Barmenin realkoulua, jossa saamansa kemian ja fysiikan havainto-opetus tuli hänelle erittäin hyödylliseksi, sekä siirtyi sitten Elberfeldin kinnnaasiin.

Marxin oli Engelsin ensikerran tavannut "Reinin lehdessä" toimistossa v. 1842. Toisen kerran tapasivat ystävykset toisensa v. 1844 Pariisissa, jolloin Marx oli jo maanpakolaisena. Tästä ajasta alkaen aikaa sitten heidän 40 vuotta kestävä ystävyystensä ja yhdessä työskentelynsä köyhällistön pelastamiseksi kapitalismin i-keestä.

Englannissa Manchesterissa hoitaessaan eristä liikettä, jossa isänsä oli osakkaana, oli hänellä erinomaisen tilaisuus tutustua perinpohjin tämän kapitalistisen emämaan työläisiin. Jo näin varhaisina aikoina oli hänellä intoa, ei yksinomaan katsele syrjästä työväestön kamppailua taistellessaan pääoman valtaa vastaan, vaan hän heittäytyi myös itse taisteluun. Utopialista sosialismia edusti siellä Robert Owen, jonka lehteä "Uusi siveellinen maailma" Engels avusti. Marxin ja Rugen v. 1844 julkaisemissa saksalais-ranskalaisissa vuosikirjoissa ilmestyi hänen kirjoituksensa "Kansantalouden arvostelua" y. m. Nuori liikemies siinä arvostelee ankarasti kauppaa, jota nimittää lailliseksi pettämiseksi, ja sanoo taloustieteen olevan tämän petkutuksen järjestelmälliseksi kehittämistä, kauppiasten keskinäiselle kauteudelle ja ahneudelle perustuvaa rikastumistiedettä, jonka otsalla on inhoittava itsekkyyden leima.

Yksi huomattavista teoksista, jonka hän Marxin kanssa yhdessä teki, on "Kommunistinen Manifesti", joka ilmestyi ensi kerran Englannin kielisenä 1847 Lontoossa. Siinä luodaan ikäänkuin säännöt sille perustalle, jonka päälle Kommunistinen yhteiskunta rakennetaan.

Useita huomattavia teoksia ja kansantaloustutkimuksia kirjoitteli hän myös yksinään, joissa hän julistaa sotaa palatseja vastaan ja rauhaa maajoihin. Jo 24 vuotiaana kirjoitti hän kirjan "Työväenluokan asema Englannissa". Tässä kirjassaan osoittaa hän jo olevansa paljo yläpuolella owenilaisia ja täydellisesti hyväksyi luokkataistelun.

"Kansainvälinen työväenyhdistys" oli Marxin ja Engelsin toimesta pystytetty. Tämä kuitenkin vuoden 1845 seuranneesta taantumuksesta ja vas-

YKSI TUHANSISTA

Tykkit jyskyy, sortuu talot,
sorallajat jälkeen jää,
tykkittuli löyöi valot
sekä maata täristää.
Yli kaupparin kulkee
perääntyvään punaisten
joilta, joilta tietä sulkee
tykkittuli valkoisten.

Kaastuu yksi kymmenistä,
verhinsä viruun jää
luottituisun keskellä, mistä
kuuluu huutoa viiltävää:
"Olen haavottunut", huokaa,
"apua, oi, mulle tuokaa"
kuuluu ääni värähtävän.

Paljon siinä on ympärillä,
jotka tämän nähdä saa,
suojuksista, mutta millä
hänet voikaan pelastaa?
Joka yrittä on turhaa —
kaikki tajuavat sen.
Säälimättä tuli murhaa
kaiken veljesrakkauden.

Haavottuneen ääni nousi,
kohos' aina pilviin;
tuskean laine suonissa' sousi
jok' ainoan toverin.
Kauhusta ja häpeästä
toisilnsa he katseen loi,
päästäkseenä poles tästä
korvansakin tukki, oi!

Sydäntänsä vihlovana
tuntuu kaikkiin viiltävän
onnettoman joka sana
läpi pauhun, jyrinän.
Näyn näkevät he silloin
joka kaiken uuhoon vei,
näky, jota kukaan milloin
ennen ollut nähnyt ei.

Tyttö ilmestyi juuri
luoti tuliskun keskelle;
hämmästys on tästä suuri,
uutta kaikille on se.
Pelkämättä luoti säätä
arvelematt' astuu hän
poikki torin suoraa päätä
luokse avunpyytäjän.

Kohti kulkee, kiirehtää nyt, —
liikkeitänsä seurataan —
on jo miehen luokse jäänyt,
alkaa häntä hoitamaan,
jotain hälle ensin antaa,
nähdään ylös nostavan,
voimakkailta käsillä kantaa
haavottuneen suojuhan.

Luoditkin, ne hälle näyttää
tekevän vain kunniaa,
kunnolla hän työnsä täyttää
siksi nekäin väistyy saa.
Kaikki katseet seuraa tuota
henkeänsä pidättäin,
kunnes tyttö surman luota
saapuu suojukseseen näin.

Kaikkialla kysytähän:
"Ken oi" tyttö peloton?"
Jostain ääni vastaa tähän:
"Sisko Emella se on!"
Kun se kuullaan, tuhat kerroin
hurraa huudot kajahtaa,
riemuitaan toisin verroin,
kätet tekee kunniaa.

Kaikkille on nimi tuttu,
hänet tuntee joka mies,
hänestä oi' aina juttu
nytkin joku kertoa ties:
Siinä se on tyttö sentään,
hän on itse rohkeus —
tuimimmin kun luodit lentää
suurin hällä uskallus."

Joakus sattui, vaara vaati,
että kävi myöskin niin:
käärret, lääkkeet syrjään laati,
tarttui myöskin kiväärin.
Usein käsiarrellansa
haavottuneen lepävään
nähtiin, mutta aseellansa
tyttö itse ampui, hän.....

Lepo aika joutui..... Toiset
levolle tai kekkeriin
menivät, mut' tyttö moiset
hommot vaihtoi parempiin:
kulki sairas vuoteen luota
toiselle ja toiselle,
katsoi tätä, katsoi tuota
avun onko saanut se.....

Kaunis, jalo on se työnsä,
jonka täysin täytti hän,
puuhas' päivät, valvoi yönsä
eteen luokan kärsivän.
Jätti talto toverille
muiston kauniin, ikuisen —
"huono" oli pettureille,
kärsi paljon vuoksi sen.....

Kestetty on kaikki tääkin.....
Mieli ennallansa on,
vaikka hän nyt tähyttääkin
takaa rautaristikon.....
Sielläkin vaan silmät loistaa
uottaa päivävä, nousevaa,
joka öiset haamat poistaa,
vääryyden pois kukistaa.
Wm. Lahtinen.

(Jatkoa toisella sivulla)